

UZASADNIENIE

W dniu 14 marca 2014 roku powód I. S. wytoczył przeciwko pozwanemu K. S. przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi powództwo o zapłatę kwoty 34.020 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu powód podniósł, że w dniu 17 czerwca 2007 r. sprowadził dwa ciągniki rolnicze, w tym ciągnik J. D. 3050 No (...). Ponieważ sprzedawał sprowadzone ciągniki rolnicze, a według obowiązujących wówczas przepisów, gdyby sprzedał w jednym półroczy więcej niż 3 ciągniki byłby traktowany jako osoba handlująca maszynami rolniczymi, ciągnik J. D. 3050 No (...) został nabyty na pozwanego. Jednak pieniądze na zakup wymienionego ciągnika pochodziły w całości z majątku I. S., co znajduje potwierdzenie w poleceniu wypłaty za granicę. Kwota dochodzona pozwem stanowi równowartość 9.000 euro.

(pozew k. 2-7)

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2015 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII C 665/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi oddalił powództwo (wyrok – k. 88).

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 13 maja 1993 r. K. S. i M. S. darowali swojemu synowi - powodowi gospodarstwo rolne o powierzchni 4,48 ha położone we wsi S. S.. (umowa darowizny k. 52- 54)

Od tego czasu I. S. znacznie powiększył powierzchnię uprawianej ziemi, zawierając umowy dzierżawy. (umowy dzierżawy gruntów rolnych k. 12- 44)

W celu prowadzenia gospodarstwa rolnego powód kupował maszyny rolnicze, w tym ciągniki rolnicze. W 2007 r. I. S. nabył z zagranicy 4 ciągniki rolnicze. (zeznania powoda k. 79 w zw. z jego informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72)

W dniu 17 kwietnia 2007 r. I. S. przelał na konto bankowe pozwanego kwotę 50.000 zł. tytułem darowizny. (polecenie przelewu k. 71, zeznania pozwanego k. 80 w zw. z jego informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72)

W dniu 30 kwietnia 2007 r. K. S. wypłacił w Banku Spółdzielczym w A. kwotę 5.000 zł. W dniu 18 maja 2007 r. K. S. wypłacił w Banku Spółdzielczym w A. kwotę 30.000 zł. (dowody wypłaty k. 69 i k. 70, zeznania pozwanego k. 80 w zw. z jego informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72)

I. S. namówił pozwanego na zakup ciągnika J. D. 3050 za kwotę 9.000 euro, tłumacząc, że będzie można go sprzedać z zyskiem. W tym celu powód i pozwany udali się do kantoru wymiany walut przy (...) B. w Ł., gdzie razem wymienili pieniądze K. S. na euro. Następnie I. S. i K. S. udali się do Raiffeisen Bank, gdzie powód wpłacił euro na swoje konto walutowe. Ponieważ do ceny zakupu ciągnika rolniczego (9.000 euro) brakowało pozwanemu 2.600 zł., brakującą kwotę pozwany otrzymał od I. S., jako darowiznę. (zeznania pozwanego k. 80 w zw. z jego informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72, zeznania świadka D. S. (1) k. 74, zeznania świadka A. S. k. 78 v.)

W dniu 22 czerwca 2007 r. I. S. wydał w Raiffeisen Bank polecenie wypłaty do Francji kwoty 19.000 euro tytułem zapłaty za dwa ciągniki rolnicze objęte fakturami nr (...). (kserokopia polecenia wypłaty za granicę k. 59)

W. T. sprowadził z Francji dwa ciągniki rolnicze, w tym ciągnik J. D. 3050 No (...). (zeznania pozwanego k. 80 w zw. z jego informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72, zeznania świadka W. T. k. 73)

W dniu 4 lipca 2007 r. I. S. zamówił tłumaczenie dokumentów z języka francuskiego na język polski do dnia 6 lipca 2007 r., w tym dwóch faktur. (zamówienie na tłumaczenie pisemne k. 60)

Ciągnik rolniczy J. D. (...) No (...) został zarejestrowany na nazwisko K. S.. (kserokopia dowodu rejestracyjnego k. 58)

W dniu 20 grudnia 2007 r. I. S. sprzedał W. C. ciągnik rolniczy F. (...). (umowa kupna- sprzedaży k. 51)

Od momentu zakupu ciągnik rolniczy J. D. był użytkowany przez I. S.. (zeznania powoda k. 79 w zw. z informacyjnymi wyjaśnieniami k. 72)

Pismem z dnia 12 marca 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 34.020 zł. (pismo powoda k. 57)

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, których prawdziwości ani rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron procesu, a także na podstawie zeznań pozwanego oraz świadków D. S. (1) i A. S..

Natomiast Sąd pierwszej instancji nie dał wiary zeznaniom powoda z następujących przyczyn. Na rozprawie w dniu 25 września 2014 r. I. S. odmiennie od stanu faktycznego przedstawionego w pozwie, informacyjnie wyjaśnił, że pożyczył od pozwanego kwotę 24.000 zł. na zakup ciągnika J. D., a sam dołożył kwotę 17.000 zł. Powód nie potrafił logicznie wyjaśnić rozbieżności pomiędzy sformułowanym w pozwie żądaniem zasądzenia od K. S. kwoty 34.020 zł., a treścią powyższych informacyjnych wyjaśnień. Dodatkowo pozwany wykazał stosownymi dokumentami, że posiadał potrzebne środki na zakup ciągnika rolniczego. K. S. przedstawił polecenie przelewu, z którego wynikało, że w dniu 17 kwietnia 2007 r. I. S. przelał na jego konto bankowe kwotę 50.000 zł. tytułem darowizny. Poza tym pozwany złożył do akt dwa dowody wypłat z Banku Spółdzielczego w A. na łączną kwotę 35.000 zł., pierwszy z dnia 30 kwietnia 2007 r. na kwotę 5.000 zł. i drugi z dnia 18 maja 2007 r. na kwotę 30.000 zł. Dodatkowo pozwany wyjaśnił, że wypłacił powyższe kwoty dużo przed datą zakupu przedmiotowego ciągnika, ponieważ nie było do końca wiadomo, kiedy transakcja zostanie sfinalizowana.

W ocenie Sądu Rejonowego wiarygodności zeznań I. S. nie może potwierdzać fakt wydania przez powoda w banku polecenia wypłaty za granicę kwoty 19.000 euro tytułem zapłaty za dwa ciągniki rolnicze oraz zamówienie tłumaczenia dokumentów z języka francuskiego na język polski. Sąd Rejonowy podzielił argumentację pozwanego, że zapłata za ciągnik rolniczy została dokonana z konta bankowego I. S., ponieważ tylko powód posiadał rachunek walutowy. Poza tym powód posiadał doświadczenie w sprowadzaniu ciągników rolniczych z zagranicy. Ten ostatni argument należy również odnieść do zamówienia przez powoda tłumaczenia dokumentów z języka francuskiego na język polski. K. S. nigdy wcześniej nie kupował ciągnika rolniczego za granicą, więc nie miał potrzebnej wiedzy do przeprowadzenia transakcji. Nie może również dziwić, że to I. S. dokonywał wszystkich napraw przedmiotowego ciągnika rolniczego oraz opłacał ubezpieczenie, skoro korzystał z tego pojazdu. Zatem i ta okoliczność nie może przemawiać za wiarygodnością zeznań powoda.

W ocenie Sądu Rejonowego zeznania świadków W. T. i J. J. nie rozstrzygnęły wątpliwości, co do wiarygodności relacji I. S.. Co prawda W. T. zeznał, że ciągnik J. D. zamówił I. S., jednak nie było sporu między stronami, że to powód dokonywał wielu czynności związanych z zakupem przedmiotowego ciągnika rolniczego, jako osoba mająca w tym zakresie doświadczenie. Poza tym W. T. nie wiedział od kogo pochodziły pieniądze przekazane mu przez powoda. Identyczne uwagi Sąd odniósł do treści zeznań świadka J. J..

Pozostali przesłuchani w sprawie świadkowie byli członkami najbliższej rodziny stron. M. S. potwierdziła wersję podaną przez powoda, a D. S. (1) i A. S. wersję przytoczoną przez pozwanego. Można zauważyć, że treść zeznań świadków była związana z panującym w rodzinie S. sporem, a mianowicie jeżeli świadek był skonfliktowany z powodem to potwierdzał wersję podaną przez K. S. i odwrotnie.

Sąd Rejonowy nie dał wiary zeznaniom świadka M. S. ponieważ były sprzeczne z zeznaniami pozwanego oraz świadków D. S. (1) i A. S.. Poza tym relacja świadka niebyła konsekwentna, ponieważ najpierw świadek podał, że ciągnik rolniczy został kupiony przez powoda, a pozwany jedynie „dołożył” synowi kwotę 24.000 zł. Zaraz potem M. S. podała, że

ciągnik rolniczy miał być kupiony przez powoda i pozwanego „do spółki”. Dlatego też Sąd Rejonowy nie dał wiary relacji M. S..

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu pierwszej instancji I. S. nie udowodnił, że przysługuje mu wierzytelność wobec pozwanego. Zdaniem Sądu Rejonowego K. S. przedstawił spójną i przekonującą wersję, z której wynika, że pieniądze na zakup przedmiotowego ciągnika rolniczego pochodziły w całości z majątku pozwanego. Co więcej swoje zeznania K. S. poparł przedstawionymi dowodami w postaci dowodu przelewu, 2 poleceń wypłat oraz zeznaniami świadków D. S. (1) i A. S.. Pozwany wyjaśnił, że został namówiony przez powoda do zakupu ciągnika rolniczego, w nadziei osiągnięcia zysku. Poza tym K. S. przedstawił dowody dokonania dwóch wypłat na kwotę 35.000 zł., czym udowodnił, że posiadał środki na zakup ciągnika rolniczego. W końcu wersję K. S. potwierdza również fakt zarejestrowania ciągnika rolniczego na jego nazwisko.

Twierdzenia powoda dotyczące zwrotu pożyczonych od pozwanego pieniędzy na zakup ciągnika rolniczego, również nie mogły stanowić podstawy do uwzględnienia powództwa. I. S. zeznał, że przez 6 lat wykonywał różne prace rolnicze, w tym siał zboże, sadził ziemniaki, z czego pozwany osiągał roczny dochód w wysokości około 15.000 zł. W ocenie Sądu powód nie udowodnił, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy, na podstawie, której w zamian za wykonywanie różnych prac w gospodarstwie rolnym, pozwany zwolni powoda z długu zaciągniętego na zakup ciągnika rolniczego. Ponadto powód nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność wartości pracy wykonanej na rzecz pozwanego, a K. S. kwestionował podaną przez powoda wartość wykonanych prac rolniczych w gospodarstwie pozwanego.

Sąd I instancji uznał, że powództwo I. S. nie zasługiwało na uwzględnienie również w zakresie kwoty 2.600 zł., co do której pozwany przyznał, iż otrzymał ją od powoda przy zakupie ciągnika rolniczego. Ocena Sądu wynika z tego, że powyższa kwota miała stanowić darowiznę dla pozwanego w zamian za dokonaną w 1993 r. darowiznę gospodarstwa rolnego.

Skoro powód wytoczył przeciwko pozwanemu powództwo o zapłatę kwoty 34.020 zł winien wykazać, iż roszczenie to jest zasadne. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 6 k.c. ciężar udowodnienia twierdzenia faktycznego spoczywa na tej stronie, która z tego twierdzenia wywodzi skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie. Sąd Rejonowy wskazał, iż w przedmiotowej sprawie to powód winien zatem udowodnić, że pozwany jemu winien zapłacić należność w wysokości 34.020 zł wraz z odsetkami od daty wskazanej w pozwie. Powinności tej powód jednak nie spełnił.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów sądowych w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.

Powód zarzucił wyrokowi naruszenie przepisów prawa procesowego:

1. - art. 232 k.p.c. - mające wpływ na wynik sprawy poprzez błędne rozłożenie ciężaru dowodu na strony sporu i uznanie za udowodnione okoliczności podniesionych przez pozwanego, których pozwany nie udowodnił, a którym powód zaprzeczył, w szczególności w przedmiocie pochodzenia środków na rachunku powoda przeznaczonych na

zakup ciągnika rolniczego J. D. oraz charakteru prawnego przysporzeń dokonywanych przez powoda na rzecz pozwanego z przeznaczeniem na zakup spornego ciągnika;

2. - art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez dowolną ocenę dowodów skutkującą sprzecznością istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności poprzez odmowę uznania wiarygodności zeznań świadka M. S. oraz zeznań powoda na okoliczność pochodzenia środków na zakup spornego ciągnika rolniczego oraz uznania wiarygodności zeznań pozwanego na okoliczność tytułu prawnego świadczenia pieniężnego dokonanego przez powoda na rzecz pozwanego z przeznaczeniem na zakup spornego ciągnika, a także poprzez zaniechanie ustalenia kompletnych kosztów nabycia, sprowadzenia do Polski i zarejestrowania przez strony sporu ciągnika rolniczego, podczas gdy ustalenia te były istotne dla sprawy i znajdowały podstawę w zgromadzonym materiale dowodowym;

3. - art. 328 § 2 k.p.c. - poprzez odstąpienie od wskazania w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie przepisów prawa materialnego, ze wskazaniem przepisów prawa.

[apelacja – k. 102 – 105]

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego według norm przepisanych [odpowiedź na apelację – k. 197 - 198].

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Odnosząc się do zarzutów apelacji Sąd Okręgowy nie dopatrył się naruszenia przez Sąd I instancji wskazanych przepisów proceduralnych.

Wbrew zarzutowi powoda Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował art. 232 k.p.c., zgodnie z którym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Przepis ten jest procesowym odpowiednikiem art. 6 k.c. stanowiącego, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. To na powodzie, jako na stronie inicjującej proces spoczywał ciężar udowodnienia, że przysługuje mu dochodzone roszczenie. Powód nie zdołał udowodnić, iż posiada wierzytelność w stosunku do pozwanego i że środki na zakup ciągnika J. D. należały do niego. Sam nie potrafił przedstawić w sposób spójny i logiczny okoliczności mających przemawiać za zasądzeniem od pozwanego dochodzonej kwoty. Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy powód nie był nawet w stanie wyjaśnić, skąd wynikają rozbieżności między jego wyjaśnieniami co do pochodzenia środków na zakup ciągnika, a żądaniem pozwu. I. S. zdaje się nie dostrzegać różnicy pomiędzy udzieleniem pozwanemu pożyczki na zakup ciągnika, a uzyskaniem od niego częściowej pożyczki na zakup ciągnika dla siebie. Również sama apelacja jest w tym zakresie wewnętrznie sprzeczna bowiem nie jest jednocześnie możliwe ustalenie, że całość środków przelanych zbywcy pochodziła od powoda zgodnie z domniemaniem faktycznym na które się powołuje oraz, że pożyczył na ten cel 24.000 zł od ojca, które spłacił poprzez świadczenie usług w gospodarstwie. Zgodzić się przy tym należy, że to powód winien udowodnić swoje twierdzenia, niezależnie od ostatecznie przedstawianej wersji, a tymczasem nie udowodnił on, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy, na podstawie której w zamian za wykonywanie prac w gospodarstwie rolnym pozwany miał zwolnić powoda z długu zaciągniętego na zakup ciągnika. Pozwany wykazał natomiast, że posiadał środki na zakup ciągnika i że dokonał wypłaty środków pieniężnych w wysokości 35.000 złotych ze swojego konta w celu pokrycia kosztów zakupu pojazdu, co znalazło potwierdzenie w zeznaniach świadków. Doszło zatem do obalenia domniemania, że środki przelane z rachunku walutowego powoda pochodziły od niego.

Całkowitym nieporozumieniem jest natomiast zarzucanie Sądowi zaniechania poczynienia ustaleń w zakresie kompletnych kosztów nabycia, sprowadzenia do Polski i zarejestrowania przedmiotowego ciągnika. Skoro, wbrew uzasadnieniu pozwu, koszty te miały mieścić się w dochodzonej kwocie to zarówno ich poniesienie jak i wysokość powinien udowodnić powód. Sąd nie jest obowiązany dopuszczać jakichkolwiek dowodów z urzędu, a tym bardziej

poszukiwać dowodów na okoliczności podnoszone przez strony. Udowodnienie, że to powód zamówił tłumaczenie dokumentów nie oznacza ani, że za nie zapłacił, ani ile tłumaczenie kosztowało.

Powód zarzucił nadto Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c.. W myśl przepisu art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wniosku i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd wskazanego przepisu wymaga zatem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, tylko to bowiem może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów.

Sąd I instancji, wbrew twierdzeniom powoda, dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, który uznał, iż to pozwany K. S. przedstawił spójną i przekonującą wersję zdarzeń, z której wynika, iż pieniądze na zakup przedmiotowego ciągnika rolniczego pochodziły w całości z majątku pozwanego, dla którego ciągnik był zakupiony. Swoje zeznania pozwany poparł przedstawionymi dowodami w postaci przelewu, poleceń wypłat oraz zeznaniami świadków D. S. (2) i A. S.. Pozwany przedstawił dowody dokonania dwóch wypłat na kwotę 35.000 złotych, udowadniając tym samym, iż posiadał wystarczające środki na zakup ciągnika rolniczego. Nie budzi wątpliwości ocena wiarygodności zeznań poszczególnych świadków, w szczególności negatywna ocena zeznań M. S. zarówno z uwagi na jej skonfliktowanie z pozwanym mężem, jak i brak konsekwencji w przedstawieniu wersji wydarzeń. Wewnętrzna sprzeczność poszczególnych twierdzeń powoda przy bezspornym fakcie uzyskania od rodziców darowizny znacznego areалу ziemi, z której miał się w przyszłości rozliczyć z młodszym rodzeństwem powoduje, że zeznania K. S. o darowaniu mu przez syna brakujących 2.600 zł uznać należało za wiarygodne i wystarczające do poczynienia ustaleń faktycznych w tym zakresie.

Tym samym Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 328 k.p.c. poprzez zaniechanie wskazania podstawy materialno-prawnej wyroku wskazać należy, że przy nieudowodnieniu podstawy faktycznej roszczenia i tym bardziej braku jednoznacznego wskazania takiej podstawy powództwa zwykle nie jest możliwe określenie jakie przepisy prawa materialnego winny zostać zastosowane, co właśnie czyni powództwo bezzasadnym i powoduje jego oddalenie z braku podstaw.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c..

W przedmiocie kosztów postępowania przed sądem II instancji Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. uznając pozwanego za wygrywającego. W postępowaniu apelacyjnym pozwanego reprezentował adwokat ustanowiony dopiero po wniesieniu apelacji, a zatem Sąd Okręgowy zasądził na rzecz pozwanego od powoda kwotę 1.800 zł odpowiadającą poniesionemu wynagrodzeniu pełnomocnika według stawki minimalnej określonej w § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 ust 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002/163/1348 z zm.). Ustalając koszty postępowania apelacyjnego Sąd zastosował przepisy nieobowiązującego obecnie rozporządzenia ze względu na fakt, iż sprawa została wszczęta również w II instancji przed 1 stycznia 2016

roku, a zatem stosują się do niej przepisy powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku.